

LITERATORUL

Apare Duminică

— Duminică, 20 Ianuarie 1880 —

Abonamentul: pe trei luni 4 lei, pe șase luni 8 lei. — Anunțurile: pe pagina 13 și 16 linia 30 b.

Scrisorile nefrancate se refuză.

Administrația Str. Sărbay-Vodă No. 9.

SUMARUL: Cronica. — O lacrimă d'Amor, (poesie) — Uestul, (poesie) — Aquarele. — Fluturile (poesie) — Tipuri Disparute. — Tineretia, (poesie) — Tatal tragediei. — Vin.... (poesie) — Intr'un Album (poesie) — Roza, (poesie) — Genele El, (poesie) — Miscelaneu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA

Incepând în niște timpuri de indiferentism această foaie săptămânală ne-am putea mărgini în a declara că aparem, fiind că așa ne place. Dacă am socoti într'adevăr, numeroasele rațiuni ce avem pentru a nu apare, ni s'ar părea poate și nouă, întreprinderea de ați străniă și ne socotită. Este întieă învedereat că nu urmărim prin această publicație nici avere nici scopuri politice, și iată pentru ce vor rămâne indiferenți la apelul nostru toți acei a căror viață este închinată vițelului de aur, marii învățați care reduc știința a fi slujnica partidelor, marii profesori cari au lăsat București fără revistă, marii poeți care n'au știut să sacrifice un ban pentru literatură. Această întreprindere, de sigur că ne va costa osteneți; nu le vom cruța spre a place publicului. În timpuri de restrinse ce ați are a străbate literatura, vrem a oferi Muzelor un adăpost în cășcioara noastră, și mulțumiți de comerțul lor, nu vrem a ști de bărfiturele criticaștrilor și poeziilor schiopți, care nu ar fi fost puși de Aristophane de cât în corul Broaștelor; ne vom trudi ca Muzele și publicul să rămâne mulțumiți de primirea noastră. Dar pe lângă ostenețele intelectuale vin și trebuințele bănești: publicului rămâne de a ne susține. Ne vom sili să învingem indiferentismul său proverbial.

Dar fiind că am scris această frază, găsim momentul oportun de a spune

1880. I. 20.

1880. I. 20.

1880. I. 20.

d. 16. 75.

tuturor ceea ce nu am șoptit până aici de cât la ureche amicilor noștri. Țera ne fiind încă destul de înaintată și o mare parte din Români ne știind încă să citească, nu e de mirat dacă sunt puțin cititori, în comparație cu numărul locuitorilor, și dacă chiar acei care citesc nu găsesse mare plăcere în lucrurile de artă: pentru a avea cineva cultul framosului, 'i trebuie oare-și care timp, oare-și care distincție, uă inimă nobilă; trebuie trei, patru generații posedând oare-și care stare în aceea-și familie, pentru ca această familie să capete simțiminte delicate, noblețea inimii, gustul pentru litere și arte. Vauvenargues a zis: „Trebuie să ai inimă pentru a avea gust.“ Două sunt după noi condițiile de viață ale literilor: trebuie să fie sau despotism, adică un om puternic care să pue pe amantii Muzelor la adăpost de suferințele vieții, sau uă burgezime luminată care să știe să plângă, care să știe să viseze, și să nu creadă prăpădit francul său banul cheltuit pe o artă. La noi, abia există burgezimea și ea nu este în destul de luminată.

Dar tot ni se va dice și cu dreptate că sunt în România câte-va mii sau cel puțin câteva sute de bărbați sau femei care știu, care au chiar gust, și care ar putea susține o revistă sau un ziar literar. E adevărat, dar ei au o scuză: nimic, nici în București, nici în Iași, nu li s'a oferit demn de gustul unei persoane delicate, nimic artistic. Stăbătem azi uă criză foarte serioasă în literatură. Trebuie să recunoaștem că suntem în timp anormali. Ce vedem într'adevăr? Numai lucruri de jale. Gustul este absente, iar D. Chițu academician. N'am avea nimic de zis dacă i s'ar fi dat această demnitate ca o recompensă pentru serviciile aduse Academiei, dar i s'a dat pentru discursurile sale, al căror merit literar ne lasă sceptici. Până acum Academia s'a ocupat numai de a ne strica limba; să sperăm că ea s'a lămăduit de această boală de latino-manie, de care a suferit și Franția acum trei secolii, și că un gust oare-care va începe a se stabili în această țară, care, mai suferă și de uă altă boală: judecăm ușurel pe scriitorii tocmai pentru că nu este destul gust. Ori ce scrie un om dintr'altă partidă de cât a noastră, ori cât de frumoasă să fie opera sa, noi o denigrăm, fiind că autorul ei nu e cu noi. Nu ne plac în literatură prejudecări politice; și această foare lătrănește persoane din partide de tot opuse. De altă parte în literatură vedem abuzul diminutivelor, care de nu va dispărea, limba noastră tot copilă va rămâne, nu va putea face să se audă accente mai bărbătești. Versificatorii noștri nu sunt poeți, dar sunt schiopii; ei nu se abat din calea bătută; pentru ce? Fiind că toți sunt copii, care nu știu încă nimic din viață, și care de altă parte, nu au destule studii: societatea ne e plină de advocați cu patru clase, iar de teatru nu mai vorbim.

Severi pentru noi înși-ne, nu vom pactiza cu vanitatea celor-l-altora. Ori cine poate scri aici; ori-ce operă de gust ni se va aduce, 'i deschidem cu bucurie aceste coloane; și în criticile noastre vom spune nu ceea ce cerem noi, dar ceea ce gustul cere. Dar promitem publicului că nu vom fi complezenți, că nu vom lăsa să se publice nimic care nu ne va fi satisfăcut. Două lucruri sunt în artă: ideia

și forma. Fără ideie, forma e îngâtoare, căci duce la moartea literilor; fără formă, ideea poate fi filosofică, dar estetică nu.

Un cuvânt acuma despre conținutul ziarului: Întâi, nu vom căuta a umple ziarul cu traduceri; nu vom face excepțiune de cât rare ori și pentru unele traduceri care se vor recomanda printr'o limbă sănătoasă; nu uităm că limbă franceză datorește mult traducătorului Amiot. Sunt unele lucruri de tot necunoscute în România; pentru acele vom face excepțiune. Nu vom publica din nou lucruri deja apărute. Cu toate acestea facem chiar azi o excepțiune pentru Typurile dispărute din care au apărut vr'o patru. Dar vrem ca colecția să fie completă. Acest ziar este de literatură pură și de critică literară; vom da seamă de ori-ce operă, din care ni se va trimite după obicei două exemplare. Ni se zice că D. ministru Crețulescu va propune Camerei creațiunea, cerută de lege, a unui ziar al instrucțiunii publice, care să reproducă și lecțiile profesorilor români și străini. Aceasta ar fi o mare impulsione dată studiilor în țera noastră. Ne știind încă dacă se va face această publicație, vom da reviste istorice. Nu credem de cuviință în acest ziar literar să dam reviste filosofice și științifice. Vom publica studii literare, sau theorice, sau de critică asupra capo-d'operilor precum și asupra cărților celor noui.

Vom face un loc biografiilor marilor autori; această parte are scopul special de a servi școlarilor, atât celor din liceu, cât și celor din conservatoriu. În fine nu credem ca pentru că ziarul este literar, el trebuie să se desintereseze de costimile de instrucție. Le vom trata în cronicile noastre.

Încă un cuvânt: pe când teatrul joacă nu mai știu ce aventuri scandaloase de pe dealul Spirii, noi patem zice de această publicație:

La mère en permettra la lecture a sa fille.

① Iarimă d'Amor

Afar' e soare și lumină
Si raze și schintei,
Aer curat, boltă senină
Si flori și fluturi;

În peptu-mi ănsă e'ntristare
Si 'n sufletul meu, dor,
În ochii mei, înduiosare
Si 'n inimă amor!

M. A. Macedonski

D E S T U L

I

Acum destul cu plânsul căci inima ți-e seacă
 Si chiar de ți-ai fi plină e timp să-ți zici destul:
 Poporul nostru este de lacrimi sătul,
 Si ele nici în versuri nu pot ca să mai treacă;
 Zadarnic poetașii într'ênsele să 'neacă
 Hârtoagele lor toate rămân făcute sul.

II

Ei!.. S'a trecut cu moda de lacrimi și suspine
 Si cu acele crunte dureri imaginari
 Ați cărunțit cu totul sërmanilor cobzari:
 Dér de s'a dus o vreme o nouă vreme vine
 Si ea c'un biciu pe care în mâna sa îl ține
 Pleznind vă strigă vouă: Alți timpî, alți lăutari!

III

Rubinele pe buze, mărgăritariî 'a gură
 Si criniî de pe sînuri și ochiî ca de mură
 Sunt nisce mărunțisuri ce nu'și maiău vrun'curs:
 Cu lacrimile false ce 'ntr'una s'aū tot scurs
 S'aū poticnit în cōstă și se tot duc de-a dură
 Tîrite de ridicol în repedele'i curs !

IV

Acuma este timpul puteriî, bărbăției,
 Copilul de erî, astă-zî e un băiat viril:
 S'a scuturat la Plevna de jugu-epitropiei.
 De-ar fi copil și astă-zî ar rămânea copil;
 Cu doina nu mai merge pe fruntea României
 Deplin ca să renascem ne trebuie-un Virgil!

Al. A. Macedonski

AQUARELLE

I

LÎNGĂ VATRĂ

È noapte; urlă crivățul prin pădure; călătora 'și grăbește pasul, și gânduri negre 'l frământă; fără voc 'l vin în minte Vercolac, Strigoș și Stafî. Pare că sufletul morților geme prin frunziș. O lumină se arată: e uă colibă de muncitori. Se apropie cu încredere călătorul, dar înainte de a intra, prin crăpătura ușii se uită cu sfială. În vatră e foc; familia șade împrejurul unei mănușigi. Un bătrân moșneag ia uă bucată. Un milițian întinde că ploșcă unei tinere femei: ea ride și ochii sînt arată foc și iubire. Căinele aridicându-se pe picioarele de dindărăt, linge încet mîna bătrîmului, care tăcut și gânditor, privește cu dulceață tînăra pereche. Iarna e pe pîrul lui, dar are primăvara în inimă, căci priveliștea ce vede îi reamintește timpul finereții. Călătorul împinge ușa colibeii, zicîndu-și: „Pot intra fără frică unde domnește iubirea.“

B. Florescu.

FLUTURILE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Născut în Primăvară și conceput în florî,
 Pe vîntul cel de seară, sub cerul fără norî,
 Jucînd pe siml fraged al rozelor frumoase,
 Sburînd pe ief pe colo, în salturi grațioase,
 Trăește, fără grijă, un fluture plăcut,
 Voios ca și locașul în care s'a născut.

Profum, senin, lumină, e tot ce 'nyeselește
 Pe-acest galant de câmpuri cî florile iubește.
 Dar vîntul Primăverei sburînd ne încetat,
 Intr'un vârtej fantastic se duce întristat.
 Și crivățul cel aspru sosind din lunga-î cale,
 Aruncă, fără milă, natura 'ntreagă 'n jale.
 Gingașul flutur plînge prin aer rătăcit;
 În van mai cată vara și floarea ce-a iubit.

Iar praful ce lucise pe-aripele-î uşoare,
 Se duce, precum sboară polenul dupe floare,
 Şi'ntocmai ca plăcerea deşert' a unui vis,
 Ast-fel sërmanu-î suflet dispare în abis,
 Şi corpu-î în ţerână svărlit, fără simţire,
 Îi dă atunci suspinul de vecinic' adormire!

Dar nici în cruda moarte cdihnă n'a gustat!
 În paserea nopturnă mormêntul ş'a aflat!
 Nimic nu mai rămase, nici urma delicată
 A celui ce născuse pe floarea 'mbălsămată!
 Peri ca ş'al iubirei suspin sfăşietor,
 Ce 'n urma lui nu află un glas îndurător!
 Uitând şi veselie ş'a Primăverei floare,
 Se stinse ca lumina steluţe'î protectoare!

Th. M. Stoenescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TIPURI DISPARUTE

I

PITARUL

Era o earnă geroasă

Tristă earnă pentru săraci . . . earna în care am văzut pentru
 întâia dată pe bietul Pitar! . . . A! să'l fi văzut încovoiat în două
 cum l'am văzut eu, trecând pe sub ferestrele mele, cui nu 'i-ar
 fi fost milă, dragi cititori? — Bêtrên, umbră a unui alt, veac, cu
 şapca lui cu cozoroc, cu antereul lui de lustren negru, ce flutura
 în toate părţile în crivêţul de earnă, şi pe care se tot căznea să
 ş'il strângă la piept, el înfăţişa un adevărat tip . . . şi m'a co-
 prins o milă nespūsă de bietul Pitar! . . .

Unde se ducea el pe gerul de foc, repede, repede, cu pasul
 iute, dar mărunţel precum era şi dânsul?

Unde se ducea știa numai Dumnezeu; căci nici el nu știa unde plecase, unde o să ajungă, și când o să se întoarcă!... Dar plecase.... plecase, desnădăjduit, lăsând a casă pe o sermană bătrână, soră a lui, pe jumătate înghețată-de frig și de foame!...

Când se întoarse, îi bătuiă în geam, și trimise-lu o slugă de 'l poști 'năuntru. — De atunci, am văzut adesea pe bietul Pitar. Intra din cafenea în cafenea și sta pe lângă ușă smerit, cu ochiul rugător, dar nu cerea nimăru nimic. De 'l dai ceva, lua; nu 'l mulțumea nici o dată; privirea ce opria asupra 'l, era ênsă plină da atâta recunoștință, în cât te simțiai mușcat fără voce. —

Multe 'mi-a povestit mie pitarul din vremile trecute, din vremile giubelelor, antierilor, rochiilor de sarasir, iacalelor de samur căci era bătrân și văzuse multe. Ținea minte până și domnia lui Vodă-Suțu, care era urît, negru, scurt și cam ghebos, dar care cu toate acestea, nu era mai puțin priimit la parade în vuetul meterhanelei și cu cântecul obișnuit de primire a Domnilor de pe vremea de atunci, cântec ce era cam în felul ăstă:

„Nalt ești
 „Oacheș ești,
 „Sprincenat ești,
 „Frumos ești,
 „Hural Hural
 „Să trăești
 „Să 'mbătrânești,
 „Măria Ta!”

Si Vodă-Suțu, ghebos, negru, și urît, pășia, îngânfându se, cu o mână pe iataganul din brâu și cu alta în sold, în sunetul acestui cântec, al căru'i ison. 'l-î ținea meterhaneaua și ciohodariț, cari loviau cu sgomot în niste tipsis de aramă.

P'atunci, bietul Pitar nu era ce a ajuns astă zi!...

Al. A. Macedonski.

TINEREȚEA

Iubesc frumoasa tinerețe
 Cu anii săi de flori
 Cu zîmbete pe a sa față
 Cu ochi schinteietori;
 Imi place fruntea 'i coronată
 De poezii ș'amor,
 De dulci iluzii cari iute
 Să nasc și iute mor.
 Cortegiul său e din speranțe,
 Din vecinice izbânzi,
 Și pulbere de aur poartă
 Pe aripe plăpânzi.
 Adesea e cutezătoare
 Intocmai ca Icar
 Și pîn' la soare se înalță
 În sboru 'i temerar!
 În totul e însuflețită
 De-al geniului foc
 Și egoizmul nu găsește
 În sufletul său loc!
 P'ori unde trece, răspândește,
 Ca foi de trandafiri,
 Cu mâinele'i îmbelșugate,
 Idei și dulci simțiri!
 Să'i zică ori și cum bătrînii
 Pătrunși de reci flori,
 Ce dragă este tinerețea
 Cu anii săi de flori!

Al. A. Macedonski

Tatăl Tragediei

la Atenianii

Eschyl, tatăl tragediei la Atenianii, se născu la Eleusis în anul 525. Foarte tînăr încă nu găsea plăceri de cât în poezie, care era principalul seŭ cult. Se povestește că în tinerețea sa, pe când se culcase lângă o vie, privind grațiile naturei și căpătând inspirațiunile cele mai frumoase, coprins de un dulce somn, adormi. — Atunci i se păru că vede în vis un nor alb, d'asupra căruia plana Bacchus, care afectase o poză majestoasă și un aer mai mult saŭ mai puțin protector. — Apoi tînărul poet auzi vocea acestui zeș, care i ordona să se ocupe cu stăruință de poezie, să dea o nouă formă teatrului Atenian, care deja sub predecesorii săi, cum era Thespis și alții, ajunsese la oare-care dezvoltare, și a face să se nască adevărata tragedie, promițându-i al face nemuritor în suvenirea posterității. —

Eschyl, deveni în scurt timp un poet foarte distins. Ca și Anacreon, ca și Oraziu nu găsea inspirațiunile sale de cât în amor și amicie. — Cu toate acestea *Eschyl* era un foarte puternic depingător al resbelelor: — ast-fel în *Perșil*, el pune în inimile Athenianilor nobila ardoare de a învinge tot d'auna pe inamici, care ardoare, negreșit până la o limită, caracteriză această tragedie, numărată între capo-d'operile acestui mare autor tragic. —

Pe lângă că deveni creatorul tragediei, *Eschyl* fu un mare cetățean și un răsbelnic distins. El se luptase cu glorie la Marathon, la Salamina și la Platea. Unul din cei doi frați ai săi Cynegire, distins ca și dînsul prin cea mai strălucită voinicie muri la Salamina prin moartea cea mai glorioasă.

Eschyl avea un geniŭ liber și independinte, care trebuia să-l coste scump mai târziu; căci ușorii Athenianii se arătau foarte severi în aceea ce privia, mai cu seamă, atingerea cultului religios. — Acuzat înaintea tribunalului cum că ar fi descoperit, într'un mod indiscret misterile Cererei, trebuia să fie condamnat la moarte; când Aminias, cel'alt frate al seŭ, care combătuse cu dînsul la Marathon, înaintînd printre mulțime și ajungînd în fața judecătorilor, descoperi un braț mutilat în serviciul republicei. Apoi descrise cu atîta căldură voinicie și întreprinderile fratelui seŭ, încât acesta fu achitat de fanaticii adoratori ai Olimpului.

Principalele tragedii cari ne-au mai rămas de la Eschyl sunt în număr de șapte: *Agamemnon*, *Coephoriz*, *Eumenidele*, *Prometheu*, *Rugătoarele*, *Cei șapte contra Tebei și Perșii*.

Spiritul rebelnic domină în mai multe piese ale lui Eschyl: tragedia *Cei șapte contra Tebei*, fu numită și cu drept cuvânt, *Nasterea lui Marte*. — Se simte la citirea acestei tragedii că autorul văzuse lupte numeroase și câmpuri de resboi; — fie care personagiū are un caracter particular. — Acelaș caracter strălucește și în *Perșii* unde lupta de la Salamina se găsește descrisă așa de viu, în cât citind această tragedie ne pare că suntem chiar în luptă și auzim sunetele armelor, sgomotul rebelului și strigătele cele sfâșietoare ale murinzilor. —

Acest autor al anticității, exprimă într'un mod foarte energic simțimintele puse în acțiunea tragediei sale: ast-fel, dacă vom lua de exemplu *amorul fratern*, într'un timp când o resbunare îl oprește de a se manifesta, vom vedea câtă violință și câtă teroare pune autorul în inimile a unui frate și unei sorii, făcând să uite pentru un moment, iubirea ce simte unul pentru altul. — Așa dar, în *Coephorii*, Oreste și Electra, fratele și sora, care se iubesc așa de mult, care sunt orfanii, fără milă exilați din casa părintească, în momentul când iubirea între dinșii atinge punctul culminant, atunci această *iubire fraternă* este încatenată de o altă pasiune; de aceea a *resbunării*. — Și or de câte ori acești doi frați încearcă a se arunca unul în brațele altuia și a plânge împreună nenorocirea lor, de atâtea ori resbunarea îi oprește, și aprinde într'ênșii setea de a pedepsi pe omorătorii tatălui lor. —

Iată cum promiț ei resbunare pe mormântul lui Agamemnon:—
Ce teribile accente în invocațiunea umbrei tatălui lor, sugrumat în modul cel mai mizerabil.—

„Tatăl meu! . . . Tatăl meu! . . . Ce să zic, ce să fac pentru ca să pot trimite până la patul teū mortal o rază de lumină, care ar putea să stingă întunericul ce te 'mpresoară.“ —

Și în timp ce fiul consultă umbra tatălui seū, corul, proster-nat la picioarele mormântului lui Agamemnon, răspunde cu o voce tristă și gravă:

„Sângele trebuie espiat prin sânge și moartea prin moarte!“—
Iată sentința energică ce pune Eschyl în gura corului care cere resbunare. —

„O da! strigă atunci Oreste, da! . . . Zeus îmi va arăta pe omorătorii! . . . Apolon m'a trimis aci spre a căuta resbunarea și

pericolul!.. Am venit! Nenorocire mie, dacă aş fi uitat moartea părintelui meu! Aruncat în turmentele cele mai teribile, cu corpul slăbit de boală, cu peri albiţi de suferinţe, aş fi rătăcit, ca un mizerabil, urmat de visiunea Furiilor, eşite din sângele ce l-aş fi lăsat fără de răsbunător!... Urmă de umbra tatălui meu m'aş fi desbătut sub privirile sale pline de flacări!..."

Ast-fel, dacă Oreste nu răsbună pe tatăl său, iată ce soartă îl hotărăşte marele autor tragic. — Apoi, poetul nu se mulţumescă numai cu atât, ci pune în Oreste o luptă şi mai mare, adică îl face să se îngrozească de aceleaşi pedepse, dacă ar cerca să omoare pe muma sa, sub cuvânt de a îndeplini răsbunarea.— Punând dar Eschyl în creaţiunea sa această luptă între datorie şi respect, între indiferinţă şi omorul de muma, inspiră groază şi tot de o dată compătimire.

Negreşit la vocea lui Oreste, Eschyl mai adaugă şi pe aceea a Electrei: stând la picioarele mormântului, aceşti doi copii ai lui Agamemnon, se încurajază la răsbunare, fac invocaţiuni zeilor infernului, zeilor răsbunători, Furiilor şi îşi reamintesc suvenirile zilei spăimântătoare, în care Agamemnon căzu sub loviturile unei soţii adultere.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
ORESTE

Aminteşte-ţi tată, locul, unde-ai fost asasinat!

ELECTRA

Şi femeia adulteră, care crud te-a sugrumat!

ORESTE

Ei nu s'au luptat cu tine dupe lege, la lumină!

ELECTRA

Nu! Sub vëlul nopţii, unde numai hoşul asasină!

ORESTE

Scoală!... Scoală din mormentu-şi şi răsbun' acest ultragiū!

ELECTRA!

Dă-ne, noă, scumpe tată, neinvinsul tău caragiū!

ORESTE

Oh! trimite 'n dreapta noastră zeul răsbunărei tale!

Unde sunt dar în mijlocul acestor invocațiuni, cari răspândesc teroare, unde sunt acele sentimente de amor fratern ce ar trebui să afecte acești copii orfanți și proscrisi?

Acest mod de a da o tărie creațiunilor sale, Eschyl îl întrebuințează nu numai în amorul fratern, ci în toate pasiunile artei dramatice, negreșit în raport cu caracterul personajelor ce depinge.

Rugătoarele și *Prometheü*, sunt iarăși două tragedii din cele mai însemnate ale lui Eschyl, al căror merit a ajuns la gradul cel mai mare.

Eschyl nu a creat numai tragedia: afară de distinsul geniü, de marele intusiasm, de meritul compozițiunei; de înălțimea sentimentelor care de multe ori întrece pe acea a lui Homere, el posedă încă un spirit fertil în invențiunile dramatice: decorațiuni, mașinării, arhitectură scenică, costume, invențiunii de decoruri, unirea diferitelor mijloace cari să producă o iluziune plăcută, el îmbrățișează totul, și astăzi chiar ne folosim de creațiunile sale, de bine facerile geniului său.— Acest poet datora nemărginitul său talent unei mari inspirațiuni.— Copil al lui Homere, ca să zic așa, el se ridică câte o dată mai presus de creatorul său.

Eschyl ar fi trebuit să aplaude, cel din teiü, triumfurile unui rival contimporan al său, care era *Sophocle*, și a-l pune chiar în numărul propriilor sale victorii, din momentul ce el crease arta în care acum un altul triumfa de dânsul. Dar această sete de glorie, care turmentă fără încetare pe marii scriitori, este o pasiune egoistă și geloasă; pentru dânsa un defect său o concurență devine aproape o lovitură mortală.— Eschyl învins în cele din urmă de *Sophocle*, într'un concurs la care juriü erau cei zece generali ai armatei, veniți pentru a asista la o ceremonie religioasă, în onoarea osemintelor lui *Theseu*, aduse la Athena de către Cimon, nu putu să sufere disgrația acestui rival, și zise un etern adio Athenianilor!—

Deci în anul 460, el se retrase în Sicilia, la curtea lui Hieron, care îl trată cu aceeași distincțiune ca și Simonide, Epicharme și Pindare.— În acest pământ clasic al artelor și al literilor muri bătrânul poet, în anul 456, strivit se zice de o broască țestoasă, scăpată din ghiarele unui vultur, asupra capului său.—

Eschyl avu doi fiü; *Euphorion* și *Bion*, cari se ilustrară ca și tatăl lor în cariera literilor.

Sicilianii ridicară un monument pe mormântul poetului lor adoptiv. Athenianii, cari îl lăsaseră să plece, cu indiferență; acum

făcură mari onori în memoria acestui mare om. — Un decret, ordonă ca piesele sale să fie puse din nou pe scenă, și ca nimeni să n'aibă dreptul a schimba un cuvânt din scrierile lui; iar poporul în unanimitate îl proclamă de *Tată al Tragediei*.

Se zice că Autorii dramaticei mergeau să invoce, și să declame piesele lor pe mormantul acestui reformativ al Teatrului Athenian.

T. Scenescu

Vin

Vin înțere, vin lângă mine
Cu chipul tău cel blând;
Aruncă-mi dulcea ta privire
Să mor în ea cătând:

Că 'n ea s'ascunde-o lume nouă
C'un soare arzător:
E lumea tainicelor vise
Si soarele d'amor!

Al. A. Macedonski

Într'un Album

Precum înozii și iar să rupe
Un șir lung de mărgele
Ast-fel mereu înod la șirul
Iluziilor mele!

Si 'ntocmai ca nișce mărgele
Ades de pe fir scapă
În cât pe rând le ved pe toate
Cum se sfăram și crapă!

De-așiu izbuti însă vr'o dată
Să'nșir aste mărgele
Colan ne mai purtat de alta
Ți-așiu face-atunci din ele!

Al. A. Macedonski

R O Z A

— Roză scumpă ce o dată
Străluciai ca ș'o regină
Apărând în Primăvară
Subt a cerului lumină,

Iată azi ca 'n tot d'auna,
Primăvar'a revenit:
Pentru ce te 'nclină cu jale?
Pentru ce te-ai ofli'?

— Altă dată Primăvara,
Timp de dor și de iubire,
Să 'ntorcea cu flori frumoase.
Ce 'mî zîmbiaș cu fericire.

Azi un scaiș fără de milă
Pus în drum de Dumnezeu
Suge într'al său nesaiș
Si profum si suncul meu!...

Th. M. Stoencescu

Genele Ei

Genele ei ca nisce nori
Molatic se scoboară
Ș'ascund două ochi strălucitori,
Doi ochi ce mă omoară!

Dér de n'ar fi 'n jos acei nori
Ce-ar fi de mine oare?...
Poți se te uiți ore 'n două sori
Când nu poți într'un soare?...

Al. A. Macedonski

MISCELANEE

BOBĂRNAC

Intre doi Criticași. Domnul X... și Domnul Y, doi critici foarte renumiți, lucrau într-o zi în cabinetul lor.

D-l X... făcea critica unei piese, jucată de curând la Teatru; D-l Y..... era aprofundat în afacerile ziaristice.— Ambii lucrau cu multă atențiune.

Intr'un moment D-nul X... se opreste și zice colegului său:

— Dar despre D-ra Z. ce să scrii?

— Auzi întrebare!... Nu poți spune alt de cât că a fost la apogeul său.

— Dar bine, D-ra Z.. n'a executat cu fidelitate rolul ce 'Y se confiase.. S'apoi eu sunt foarte conștiincios.

— Nu 'ntelegi că mă superi?

— Pentru ce?

— Pentru că eu iubesc pe D-ra Z....

— A! Mă iartă !.. Atunci este altă secotăli. Voi scrii!...

* * *

AQUA TOFANINA

Apa Tofaninei, aquetta de Napoli s'ou simplu aquetta, fu un liquid otrăvitor care avu mare trecere în Neapol și în Roma, în a 2-a jumătate a secolului al XVII-ca. După spusele lui Gmelin, făcu mai multe victime decât ciurma ce apăruse, pe atunci; însă-și Tofanina mărturisi că trimisese pe lumea cea-l-altă mai mult de 600 de persoane. Aqua Tofana, împede ca apa curată, n'avea nici un gust, ast-fel că se dădea fără a deștepta cea mai mică bănuială.

Galiani și Archenholz gândeau că era o preparație de opium și de cantaride, dar apariția și efectele acestei ape fac neadmisibilă această supoziție. Ce greu întradevăr de a disimula gustul și mirosul opiului într'o preparațiune, când el se află într'ua cantitate care p'ote produce efect. De altă parte cantaridele sunt foarte acre la gust și foarte active. Primul din aceste medicamente este sedativ; al doilea este stimulant în gradul cel mai înalt; ambele determină symptome ce nu pot rămânea ascunse.

Erndtel credea că principialul incident al acestei otrăvi era plumbul. Halle era convins că în compozițiunea ei intra o oșeșcare cantitate din balele înghietate ce se adună împrejurul gurei indivișilor care per u torture. Cine ar crede că această explicație a fost dată în 1783. Garelli pare că s'a apropiat de adevăr dicând că aquetta nu era alt ceva decât o soluțiune de arsenic (acid-arsenios), carei în adevăr adăoga, fără a se ști pentru ce, sucul unei plante foarte

nevinovate, *ankirinum cymbalaria*. Acastă opiniune a întrunit numeroase adhesiuni.

Se pare că această otravă cauza inevitabil mórtea, și că se putca regula dărea ei ast-fel în cât moartea să se producă la un timp fixat, séu în câte-va zile, séu într'un an și mai mult încă. Patru, șese picături erau doza ordinară. Nu determina nici un symptom aparinte afară de o sete nespūsă: nu se produceau vër-sări, nici dureri, nici imflamație, nici căldură. Victima simțea numai o neliniște pe care nu o putea defini. Cădea, unii mai iute, alții mai târziu, într'o stare de lăngețime, însoțită de un desgust pronunțat de viață. Viscerele cele mai importante nu întârziău a fi atacate și în fine mórtea sosea. Tofana séu Tofanina, Siciliană din Palerma, se servi cea d'ântăi de această otravă. Nu se știe tocmai epoca în care a debutat în grozava sa meserie; se pare că a început înainte de 1659. Ea dădea generos apa sa mai ales tinerelor femei ostenite de bărbatul lor, și, pentru a ascunde mai bine natura otrăveii, o punea în mici sticlute avënd de o parte această etichetă: mana Sântului Nicolae din Bari, și de altă parte o imagină a sântului; aquetta trecea ast-fel drept uă liquoare care eșea din chiar morméntul sântului Nicolae.

Nuamă în 1709 descoperi vice-regele Neapolului acest detestabil comerci. Tofanina se înconjură de atunci de cel mai adânc myster; ea și schimbă adesea locuința, dar în fine fu trădată, și, cu tóte că se retrăsese într'o mănăstire, fu prinsă și condusă la castelul Oulu. Se dice că cardinalul Pignatelli, indignat de violațiunea locașului sânt, amenință cu afurisanie orașul, dacă nu i se preda culpabila.

Vice-regele răspândi atunci sgomotul că această femeie și complici ei erau să otrăvescă fântănele orașului și fructele aduse la târg, și când poporul turbat veni să reclame cu strigăte pedepsa vinovatei, printr'un fel de compromis între ambele autorități, timpurală și spirituală, ea fu strânsă de gât în temniță și corpul său fu dus nóptea în curtea mănăstirii. Garelli ênsă, într'ua scrisóre către Hoffman (1718) afirmă că era în temniță, și Keysler, care vizită Neapolul în 1730 anunța că ea esista êncă, și că puțini străini părăseau orașul, fără a merge a o vedea în temniță.

Puțin timp după ce Tofanina începu a practica oribila sea invențiune, se formă la Roma, pentru a o exploata, uă societate de tinere femei, prezidate de o siciliană numită Hieronima Spara, care luase secretul de la însă-și Tofanina. Descoperite, fură riguros pedepsite. Președinta lor, Spara, fu spëndurată împreună cu Gratiana, a doua după dânsa.

Aqua Tofana fu, se dice, adusă la Paris către finele secolului al XVII-lea; această epocă fu semnalată prin crimele marchisei de Brinvilliers, și printr'o imulțirê atât de mare a otrăvirilor, încât scrisori patente din 7 Aprilie 1679 stabiliră, pentru a le cerceta, camera regală de la arsenal, numită camera otrăvirilor.

Detractorii timpului actual pretind că societatea, se demoraliseasă pe fic-care di. Dar, grație ecoului, suntem departe de timpurile în care au apărut aqua Tofana și praful de moștenire.